



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

בפני כבוד השופט שמואל בורנשטין

מבקשות לאה מילר
רחל דנציגר
באמצעות ב"כ עוה"ד אריה דנציגר וטל לנצ'נר

נגד

משיבות קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
באמצעות ב"כ עוה"ד פז מוזר ובר לאודון
מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית
באמצעות ב"כ עוה"ד א' רנצלר, ג' ורטהיים וס' טבצ'י

פסק דין

פתח דבר

- 1 בפניי שתי בקשות שאוחדו לאישור תובענות כייצוגיות לפי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: **חוק תובענות ייצוגיות**), שעניינן בטענה לפיה המשיבות הפרו את הוראות צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירים מירביים לתכשירים שהם תכשירי מרשם), תשס"א – 2001 (להלן: **צו הפיקוח**), בכך שגבו עבור תרופות מרשם מחיר העולה על המחיר המרבי המותר כקבוע במחירון שפורסם מכוחו של צו הפיקוח.
2. לטענת המבקשות הן רכשו תרופות מרשם "זולות" (דהיינו, שמחירן נמוך מסכום דמי ההשתתפות העצמית; 16 ₪ במועד הגשת הבקשה בת"צ 7555-04-17 ו-17 ₪ במועד הגשת הבקשה בת"צ 15093-05-18) בבתי המרקחת של המשיבות, קופת חולים מאוחדת וקופת חולים מכבי, וחויבו בסכום הנכלל במחירון תחת הקטגוריה של "מחיר מרבי לצרכן כולל מע"מ", וזאת בשעה שמדובר במלכ"ר הפטור ממע"מ.



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

3. לטענת המבקשות, הוספת המע"מ היא בבחינת הפקעת מחירים אסורה, המקימה
להן עילת תביעה אישית וכן עילת תביעה לחברי הקבוצה, לאמור כל מי שרכש בבתי
המרקחת של המשיבות תרופות מרשם "זולות" וחויב במע"מ.
4. לטענת המשיבות, אין כל יסוד לבקשה ואין למבקשות כל עילה, מה גם שבכל מקרה
לא התקיימו התנאים לאישור התובענה כייצוגית. המשיבות מסתמכות, בין היתר,
על עמדת היועץ המשפטי לממשלה שהוגשה במסגרת ת"צ 7555-04-17, כמו גם
בהליכים קודמים דומים, ולפיה קופות החולים רשאיות לגבות את המחיר במחירון
הרשום תחת העמודה "מחיר מרבי לצרכן כולל מע"מ".
5. להלן יפורטו טענות הצדדים. יצוין כי מטעמי נוחות, טענות המבקשות, כפי שהובאו
במסגרת שתי בקשות האישור, כמו גם טענות המשיבות, שהובאו בנפרד הן במסגרת
כתבי התשובה והן במסגרת הסיכומים, יוצגו במשולב ובמאוחד, וכך גם תוצג
ההכרעה.

תמצית טענות הצדדים

טענות המבקשות

6. ככל שמדובר בתכשירי מרשם, רמת הפיקוח על המחירים היא הגבוהה ביותר, וזאת
כאמור בצו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (החלת החוק על תכשירים),
התשס"א-2001 (להלן: **צו ההחלה**), דהיינו, בדרך של קביעת מחירים מירביים לפי
פרק ה' לחוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996 (להלן: **חוק**
הפיקוח).
צו הפיקוח קובע כי "**המחיר לצרכן בעד תכשיר מרשם לא יעלה על המחיר המחייב**
לצרכן לאותו תכשיר במחירון".
המחירון מוגדר בצו כ"**רשימת המחירים המחייבים לקמעונאי ולצרכן לתכשירי**
מרשם, שהכין המפקח כאמור בסעיף 3" (להלן: **המחירון**).
7. בשנת 2010 פנה ב"כ המבקשות למשרד הבריאות בבקשת הבהרה לעניין המחיר
המרבי לתרופת מרשם החל בעניינו של מלכ"ר, לעומת עוסק, וניתנה לו תשובה מאת



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

- 1 היועצת המשפטית של המשרד (מכתב מיום 14.10.2010), לפיה המחיר המרבי אינו
- 2 כולל מע"מ, וכי העמודה במחירון המתייחסת ל"מחיר לצרכן כולל מע"מ" הינה
- 3 בבחינת "שירות לציבור" היות שהצרכנים בישראל נדרשים לשלם מע"מ על
- 4 תכשירים רפואיים.
- 5 8. עמדת היועמ"ש שהוגשה לבית המשפט בהליך דן, לפיה המחיר המחייב לצרכן,
- 6 הרוכש תכשיר רפואי מקמעונאי שאינו עוסק, צריך להיות זהה למחיר המרבי לצרכן
- 7 עבור אותו תכשיר כשהוא נרכש מקמעונאי שהוא עוסק מורשה, עומדת בסתירה
- 8 לתשובת משרד הבריאות הנ"ל וחל בעניין זה כלל הההשתק המנהלי. עמדת
- 9 היועמ"ש אף מייתרת את העמודה במחירון של "מחיר מרבי לצרכן" וחותרת תחת
- 10 צו הפיקוח, ותכליתו של החוק לקבוע מחיר מקסימום הוגן לתרופות מרשם.
- 11 9. אין בסיס לעמדה לפיה המחיר המשולם בתכשירי מרשם, ככל שהמחיר נמוך מדמי
- 12 ההשתתפות העצמית, הוא דמי השתתפות, שכן השתתפות לעולם לא יכולה להיות
- 13 כדי מלוא המחיר.
- 14 10. מכירת התכשיר במחיר הכולל מע"מ אף מביאה לכך כי המשיבות מפיקות ריווח
- 15 הגבוה משיעור הרווח המרבי לקמעונאי הקבוע במחירון, מה גם שקופת חולים מכבי
- 16 אישרה כי במקרים רבים היא רוכשת את התכשירים מהספקים במחיר הנמוך
- 17 מהמחיר המרבי לקמעונאי, ולפיכך הריווח שלה ממילא גבוה מהמותר על פי צו
- 18 הפיקוח.
- 19 11. המע"מ אינו כלול בצו הפיקוח ולא קיימת אפשרות להוסיפו למחיר לצרכן.
- 20 כשמדובר בעוסק, הוספתו למחיר המירבי לצרכן היא בהתאם לחוק מס ערך מוסף,
- 21 התשל"ו-1976 (להלן: **חוק מע"מ**), ומכאן כי הוספתו על ידי המשיבות, שאינן עוסק
- 22 ואינן חייבות במע"מ, משמעה כי המשיבות מפקיעות את מחיר התכשיר הקבוע בצו.
- 23 12. החיוב במע"מ אף עומד בניגוד לחוק יסוד: משק המדינה לפיו אין מטילים מס אלא
- 24 בחוק או על פיו.
- 25 13. על המשיבות חל חוק הגנת הצרכן, הואיל והן "עוסק", והפרת הצו מהווה הפרה של
- 26 החוק. בהתנהלות המשיבות, הגובות את המחיר לצרכן בתוספת מע"מ, יש אף



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

1 משום הטעיה לעניין אותו חוק, כאשר חברי הקופה הקונים בבתי המרקחת שלהן
2 מניחים שהמחיר שם זול יותר. הפרת הצו מהווה גם עוולה לפי פקודת הנזיקין (נוסח
3 חדש).

4 14. התובענה דן כשרה להתברר לפי פרט 1 לתוספת לחוק תובענות ייצוגיות, מתקיימים
5 התנאים לפי החוק לאישורה כייצוגית, ולפיכך יש לאשרה.

6 טענות המשיבות

7 15. המבקשות מעלות טענות סותרות, שכן מחד טוענות שלא ניתן בשום מקרה לגבות
8 מחיר העולה על זה תחת הקטגוריה של "מחיר מרבי לצרכן", ומאידך מאשרות
9 שלעוסק מותר לגבות את המחיר תחת הקטגוריה של "מחיר מרבי לצרכן כולל
10 מע"מ". מכל מקום, אין בחוק הפיקוח או בצו הפיקוח הסמכה למשרד הבריאות
11 לערוך אבחנה בין מלכ"רים לגופים עסקיים.

12 16. גם כאשר מדובר בתרופות מרשם "זולות", שמחירן נמוך מדמי ההשתתפות
13 העצמית, התשלום הנגבה בגין הוא בבחינת השתתפות עצמית, כאשר סכום זה
14 עצמו כפוף לתקרות ופטורים הקבועים בחוק הבריאות, כגון לחברי קופה
15 המשתייכים לאוכלוסיות מסויימות.

16 17. ה"מחיר מרבי לקמעונאי" במחירון, הוא המחיר לפני הוספת המע"מ שהמשיבות
17 משלמות לספקיות התרופות, ושאינן זכאיות להתקזז כנגדו. גישת המבקשות תביא
18 לכך שהריווח שיותר בידי המשיבות יהיה נמוך מזה של עוסקים, ואף כדי הפסד.
19 לעומת זאת, עמדת המשיבות, המשלמות מע"מ לספק, ומוסיפות מע"מ למחיר
20 התרופה, מביאה לכך כי שיעור הריווח שבידה יהיה תואם את "שיעור הריווח
21 המרבי לקמעונאי". קבלת הבקשה משמעה כי הפטור מתשלום מע"מ יהפוך לנטל.

22 18. הטענה כי מכבי רוכשת את התכשירים במחיר נמוך מהמחיר המרבי לקמעונאי
23 בתוספת מע"מ, ולפיכך כי הריווח שלה עולה על שיעור הריווח המרבי המותר לפי
24 צו הפיקוח, היא בבחינת הרחבת חזית. מכל מקום, אין בצו כל איסור לרכוש תכשיר
25 במחיר נמוך מהמחיר המרבי או הגבלה על הריווח של הקמעונאי.



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

19. אין כל בסיס לעמדה לפיה תכלית חוק הפיקוח היא להביא למחירים שונים לבתי
מרקחת פרטיים, לעומת אלה של קופות החולים. מטרת החוק היא להבטיח
שהמבוטח לא יידרש לשלם בעד תכשיר מסויים יותר מסכום מסויים, ללא קשר
לשאלה היכן הוא רוכש אותו.
20. גישת המשיבות עולה בקנה אחד עם עמדת היועץ המשפטי לממשלה ועמדת משרד
הבריאות, כפי שהובאה במסגרת ההליך דנן, כמו גם במסגרת הליכים נוספים,
ובכלל זאת ת"א (מחוזי תל אביב) 2160/06 **מלכא נ' מכבי שירותי בריאות**
(14.11.2007) (להלן : עניין **מלכא**).
21. גביית המחיר לצרכן כולל מע"מ על ידי קופות החולים היא נוהג רב שנים, המתבסס
על ייסוד פרשנות סבירה של המחירון, וגם מסיבה זו אין מקום לפרש עתה את
המחירון באופן שונה.
22. חלק מטענות המבקשות נוגעות להתנהלות משרד הבריאות ואין מקום להעלותן
כנגד המשיבות בתובענה ייצוגית.
23. לא התקיימו התנאים לאישור התובענה כייצוגית נוכח סיכויי הקלושים של ההליך,
העדר יסוד ההומגניות, וכן מאחר שהנזק לציבור מניהול התובענה יעלה על תועלתה
בשל כך שהתובענה, אם תתקבל, תפגע בשירותים שהקופות מספקות לחבריהן.
24. אין יסוד לטענת ה"הטעיה" שכן לא הוכח שהמשיבות הטעו את המבקשות, לא
הוכח שהמבקשות נפגעו ונגרם להן נזק, ולא הוכח קשר סיבתי בין ההטעיה, כביכול,
לבין הנזק.
25. יש אף לדחות את הבקשה על הסף שכן הספקת התרופות לחברי הקופה אינה "דרך
עיסוק" במשמעות חוק הגנת הצרכן, אלא מדובר בפעולה במישור הציבורי. בנוסף,
יש לדחות את הבקשה על הסף בשל השיהוי הרב בו הוגשה, חוסר ניקיון כפיים
וחוסר תום לב, באשר עמדת המאסדר הובאה לידיעת ב"כ המבקשות עוד בשנת
2010 והבקשה דנן, שהוגשה בחלוף שבע שנים, כלל לא ציינה עובדה זו.



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני:

דיון והכרעה

התנאים לאישורה של תובענה כייצוגית - כללי

26. הליך של בקשה לאישור תובענה כייצוגית הוא הליך מקדמי במסגרתו נדרש בית המשפט להכריע בשאלה האם יש מקום לדון בתובענה שהוגשה במסגרת הדיונית של תובענה ייצוגית.

על בית המשפט הדן בבקשה כאמור לשוות לנגד עיניו את האינטרס שבאכיפת הדין ויצירת הרתעה מפני הפרתו, מצד אחד, אל מול האינטרס של מניעת שימוש לא ראוי בכלי רב העוצמה של התובענה הייצוגית אשר טמון בו גם פוטנציאל לניצול לרעה, מצד שני (רע"א 6340/07 עיריית תל אביב נ' טיומקין (13.2.2011); ע"א 458/06 שטנדל נ' חברת בזק בינלאומי בע"מ (6.5.2009)).

הוראות חוק תובענות ייצוגיות והתנאים שנקבעו בו מעמידים כלים לשם עריכת האיזון הראוי בין האינטרסים האמורים.

27. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית...", כאשר לענייננו, הפרט הראשון לתוספת השנייה לחוק קובע כי ניתן להגיש בקשה לאישור שעניינה "תביעה נגד עוסק, כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו".

אעיר כבר עכשיו כי לאור מסקנתי להלן, לא מצאתי מקום להידרש לטענות המשיבות כי קופות החולים אינן "עוסק" ולפיכך כי חוק הגנת הצרכן אינו חל בעניינן. עם זאת, אפנה בהקשר זה לפסק דינו מהעת האחרונה של בית המשפט העליון בבג"צ 6451/18 גיא חיון נ' בית הדין הארצי לעבודה (19.7.2021), בו נדונה השאלה האם קופות החולים נחשבות כ"רשות" לצורך חוק תובענות ייצוגיות, וכן השאלה האם "השתתפות עצמית" מהווה "אגרה" או "מחיר" לענין פרט 11 לחוק. לדעת הרוב, קופות החולים אינן נחשבות "רשות", הגם שדמי ההשתתפות העצמית אינם מחיר אלא "אגרה".



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 17-04-7555 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 18-05-15093 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני:

1 28. סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע תנאי מקדמי, לפיו התביעה תוגש על ידי
2 "אדם שיש לו עילה בתביעה או בעניין כאמור בסעיף 3(א)...". דהיינו, נדרש כי
3 התובע המייצג יהיה אדם שיש לו עילת תביעה אישית, וכי העילה תיכלל בעילות
4 הנזכרות בחוק כעילות שניתן להגיש בגין תובענה ייצוגית.

5 29. סעיף 8 לחוק תובענות ייצוגיות קובע את התנאים לאישורה של התובענה הייצוגית,
6 כדלקמן:

7 "א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו
8 כל אלה:

9 התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות
10 לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה
11 לטובת הקבוצה;

12 תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת
13 בנסיבות הענין;

14 קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל
15 בדרך הולמת...

16 קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל
17 בתום לב."

18 30. שתי משוכות עומדות, אפוא, בדרכו של המבקש אישורה של תובענה כייצוגית:
19 האחת, הוכחת קיומה של עילת תביעה אישית בידו מכוח התוספת השנייה לחוק
20 תובענות ייצוגיות או מכוח הוראת חוק מפורשת; השנייה, עמידה בכל תנאי סעיף
21 8(א) לחוק, ובראש וראשונה – הוכחת קיומה של שאלה עובדתית או משפטית
22 מהותית המשותפת לקבוצה מסוימת, והוכחת אפשרות סבירה להכרעה בתובענה
23 לטובת חברי הקבוצה.

24



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 17-04-7555 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 18-05-15093 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

1 עמדת היועץ המשפטי לממשלה

2 31. עמדת היועץ המשפטי לממשלה הוגשה בטרם שונתה ההלכה בעניין המשקל שיש
3 לתת לעמדת המאסדר במסגרת דנ"א 4960/18 **שולמית זליגמן נ' הפניקס חברה**
4 **לביטוח בע"מ** (4.7.2021) (להלן: ענין **זליגמן**). באותה הלכה חדשה נקבע, ברוב
5 דעות, כי אין להגדיר מראש את המשקל שיש לתת לעמדת המאסדר, וכי אין מדובר
6 ב"ברירת מחדל", אלא יש לבחון כל מקרה לגופו בהתאם לנסיבות תוך "הטיית
7 האוזן" לעמדתו הפרשנית של המאסדר, כגורם בעל מומחיות מקצועית, ורק אז
8 להכריע בדבר המשקל שיש לתת לעמדתו הפרשנית.

9 32. המסמך מטעם היועמ"ש סוקר את הרקע הנורמטיבי לפיקוח על מחירי תרופות,
10 שעיקרו הוא שימוש במודל שיושם בהולנד ונהוג כיום ברוב מדיניות ה-OECD
11 ("**המודל ההולנדי**"), המתייחס למחיר ממוצע של תרופות במספר מדינות המנויות
12 בתוספת לצו או בהולנד (ללא מרכיב המיסוי החל בכל מדינה). על בסיס מודל זה
13 נקבע "המחיר המרבי לקמעונאי", הגוזר, באמצעות הוספת "מרווח הריווח של
14 הקמעונאי", את "המחיר המרבי לצרכן" המתעדכן מעת לעת על פי מנגנון עדכון
15 שנקבע. לדברי היועמ"ש, צו ההחלה וצו הפיקוח הותאמו למודל ההולנדי והם תוקנו
16 בעקבות עבודת ועדות מקצועיות, בין היתר ועדת המחירים, המורכבת מנציגי משרד
17 הבריאות ומשרד האוצר בהתאם לחוק הפיקוח.

18 33. עמדת היועמ"ש היא, כי הגם שהמשיבה (קופת חולים מאוחדת) היא מלכ"ר, ומשכך
19 עסקאותיה אינן חייבות במע"מ ועל כן אינה גובה מע"מ מהצרכן הסופי, אין בכך
20 כדי לשלול את האפשרות שהמחיר המרבי הניתן לגבייה על ידה יהיה בהתאם למחיר
21 הקובע **הסופי** לצרכן כפי שהוא מופיע במחירון משרד הבריאות. זאת גם כאשר
22 מחירו של התכשיר נמוך ממחיר המינימום להשתתפות עצמית.

23 34. עוד מציין היועמ"ש כי מבירור מעמיק שנעשה במשרד הבריאות עולה כי כוונת
24 המאסדר בהחלת צווי הפיקוח על מחירי התרופות הייתה לקבוע מחיר מרבי סופי
25 לצרכן, מתוך כוונה שהמחיר המרבי יהיה אחיד לכל המוכרים (קופות חולים
26 ועוסקים) ומבלי להתייחס לכך שקופות החולים אינן גובות מע"מ. לפיכך, הפרשנות
27 והכוונה של משרד הבריאות לאורך כל הדרך הייתה כי קופות החולים רשאיות



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

1 לגבות סכום שיכול להגיע עד לגובה המחיר המופיע בעמודה במחירון הנושאת את
2 הכותרת "כולל מע"מ", כאשר כך גם קופות החולים נהגו בפועל במשך שנים רבות.
3 35. היועמ"ש מוסיף ומציין כי העמדה הנ"ל הוצגה כבר במכתבו של המפקח על קופות
4 החולים במשרד הבריאות שהובאה במסגרת עניין **מלכא**, כמו גם במסמך דין וחשבון
5 של הועדה הבוחנת למודל הפיקוח על מחירי תרופות מרשם, שהוכן על ידי האגף
6 לתכנון, תקצוב ותמחור במשרד הבריאות (צורף כנספח 1 לעמדה). היועמ"ש מבהיר
7 כי עצם השימוש במנח "מע"מ" במחירון אינו מדויק; הכוונה בעמדה זו היא לציין
8 את "המחיר הקובע" המביא בחשבון את כלל העלויות החלות עד לשיווקו של
9 התכשיר.

10 36. היועמ"ש מוסיף ומבהיר כי תרופות מרשם אינן "נמכרות" על ידי הקופות לצרכנים
11 אקראיים, אלא מסופקות למבוטחיהן תמורת תשלום השתתפות עצמית, בהתאם
12 לסעיף 13ב(1) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד – 1984 (להלן: **חוק הבריאות**),
13 וכי השתתפות עצמית, המשולמת על ידי המבוטח לקופת החולים, מהווה אחד
14 ממקורות המימון של הקופה ומהווה נדבך חשוב בתכנית הגבייה המאושרת שלה.
15 לדברי היועמ"ש, תכניות הגבייה של קופות החולים, שאושרו על ידי שר הבריאות
16 וועדת הכספים של הכנסת, עושות שימוש בשיטה האחוזית, בהתאם לה, התשלום
17 הנגבה מכל מבוטח עבור תרופה הוא "השתתפות עצמית" ומחושב כאחוז ממחיר
18 התרופה המרבי לצרכן, ומחיר הייחוס הוא המחיר המרבי לצרכן כולל מע"מ.
19 היועמ"ש מדגיש כי מבוטח הזכאי לפטור או הנחה בהשתתפות העצמית, יהיה זכאי
20 לכך גם כאשר שיעור ההשתתפות העצמית עומד על 100% מהמחיר המרבי. כך
21 למשל, אזרח ותיק המקבל הבטחת הכנסה, זכאי להנחה בשיעור 50% בהשתתפות
22 העצמית, והנחה זו ניתנת גם אם הוא רוכש תרופה שמחירה נמוך ממחיר המינימום
23 להשתתפות עצמית.

24 37. לבסוף, מדגיש היועץ המשפטי לממשלה כי אין זה נכון, וממילא זו לא הייתה כוונת
25 המאסדר, להפריד בין מחיר הייחוס לתרופות שמחירן עולה על מחיר המינימום
26 להשתתפות עצמית (16 ש" או 17 ש"ו) לבין מחיר הייחוס לתרופות שמחירן נופל
27 ממחיר המינימום. לפיכך, ככל שיקבע כי מחיר הייחוס של התרופות אינו כולל
28 מע"מ, יהיה הכרח לעדכן את תכנית הגבייה ולהעלות את שיעור ההשתתפות



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

1 העצמית בהתאם ביחס לכל יתר התרופות. זאת ועוד, כל גירעון שייגרם יחייב
2 מציאת מקורות מימון חלופיים לצורך שמירת רמת השירות לציבור, ובכל מקרה
3 מקורות אלו היו נופלים על כתפי הציבור.

4 38. מצאתי לנכון להביא בהרחבה את עמדתו זו של היועמ"ש וזאת נוכח השיקולים
5 עליהם עמד בית המשפט העליון בעניין **זליגמן**, הרלוונטיים לצורך קביעת המשקל
6 שיש לתת לעמדת המאסדר. בין היתר מנה בית המשפט העליון שיקולים אלה: האם
7 הפרשנות המוצעת תואמת את כללי הפרשנות המקובלים, האם מדובר בפרשנות
8 מקצועית או בעמדה נורמטיבית, האם המאסדר ניסח בעצמו את ההנחיות, האם
9 המומחיות שלו נדרשה לצורך גיבוש עמדתו, האם קיים חשש שהמאסדר נגוע בכשל
10 רגולטורי או שעמדתו נובעת משיקולי שמירת מוניטין או שיקולים בלתי עניינים
11 אחרים, האם יש פערי כוחות ניכרים בין הצדדים המעורבים, האם המאסדר קיים
12 היועצות, האם הוא הקנה זכות שימוע לצדדים, האם העמדה שהציג מעמיקה,
13 מנומקת ורחבת היקף, ועוד.

14 בנותני דעתי לשיקולים אלה, ובהביאי בחשבון את המפורט והמתואר בהרחבה
15 בעמדת היועמ"ש, סבורני כי הכף נוטה לכיוון של מתן משקל ממשי לעמדת
16 המאסדר.

17 39. בין כך ובין כך, וכפי שאבהיר להלן, איני סבור כי בידי המבקשות קיימת עילת
18 תביעה אישית וכי קיימת אפשרות סבירה להכרעה בתובענה לטובת הקבוצה. די
19 בכך כדי לדחות את בקשת האישור.

20 המחירון והמחיר המרבי לצרכן

21 40. מחירי תרופות המרשם בישראל מפוקחים בהתאם לחוק הפיקוח, צו ההחלה וצו
22 הפיקוח, שמכוחם פורסם המחירון. המחירון מחולק לארבע עמודות משנה נפרדות
23 (קטגוריות): א. מחיר מרבי לקמעונאי; ב. מרווח מרבי לקמעונאי; ג. מחיר מרבי
24 לצרכן; ד. מחיר מרבי לצרכן כולל מע"מ.

25 41. הבקשה תלויה, בעיקרה, על הכותרת שניתנה לעמודה השמאלית במחירון, דהיינו
26 **"מחיר מרבי לצרכן כולל מע"מ"**. לטענת המבקשות, מכאן עולה כי מי שאינו עוסק



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

1 ואינו חייב בתשלום מע"מ, אינו רשאי לגבות את המחיר הרשום בעמודה זו, שכן זו
 2 חלה רק על מי שהוא עוסק ונדרש לשלם מע"מ. לגישתן של המבקשות, קופות
 3 החולים, שמסווגת כמלכ"ר ואינן חייבות במע"מ, רשאיות לגבות עבור התרופות רק
 4 את הרשום תחת העמודה "מחיר מרבי לצרכן".

5 42. להבחנה זו שעושות המבקשות לא מצאתי בסיס. הבחנה זו אינה מתחייבת מלשון
 6 המחירון, שהרי לא נאמר באותה עמודה שהיא חלה רק על מי שחייב בתשלום
 7 מע"מ, דהיינו כי הוא עוסק רשום. היא אף אינה עולה בקנה אחד עם הרקע העומד
 8 בבסיס תכנית הגבייה המאושרת של קופות החולים, בבסיס קביעת דמי ההשתתפות
 9 העצמית המינימליים, ובבסיס קביעת המחירון על פי "המודל ההולנדי" כפי שפורט
 10 בעמדת היועמ"ש. יותר מכך, ובעיקר, היא אינה מתיישבת עם הגיונם הפשוט של
 11 הדברים.

12 43. אכן, קופות החולים אינן נדרשות לשלם מס ערך מוסף. עם זאת, הן אינן זכאיות
 13 לקזז מס תשומות, וכמלכ"ר, הן אף נדרשות לשלם מס שכר בהתאם לסעיף 4 לחוק
 14 מס ערך מוסף, תשל"ו-1976 (להלן: **חוק מע"מ**), מס המהווה "תחליף" למע"מ,
 15 והמניח כי "הערך המוסף" בידי מלכ"רים משתקף בשכר המשולם לעובדיהם. (ראו:
 16 ע"א 10829/02 מנהל מס ערך מוסף אשדוד נ' מכון טיפול בשפכי אשקלון
 17 (10.8.2005); ע"מ (מחוזי תל אביב) 4788-02-17 עמותת בני רמת גן נ' פקיד שומה
 18 גוש דן (22.4.2020); י' פוטשבוצקי, **מס ערך מוסף** (2011), עמ' 119-121).

19 אין זה מתקבל על הדעת כי דווקא קופות החולים יידרשו להגביל עצמן לעמודה
 20 המתייחסת למחיר מרבי לצרכן (שאינו כולל מע"מ), בשעה שהמחיר המרבי
 21 לקמעונאי הרשום באותו מחירון הוא מחיר לפני מע"מ והן רוכשות את התרופות
 22 מהספקים תוך תשלום סכום המע"מ המתווסף לאותו מחיר, סכום שהן אינן
 23 רשאיות לקזז כמס תשומות. (ראו גם ת"צ (מחוזי מרכז) 12547-05-18 **סיון מורן נ'**
 24 **קופת חולים מאוחדת מרכזית עממית** (31.3.2020)). נראה לי כי ככל שכוונת
 25 המאסדר הייתה להבחין בין שני סוגי הקמעונאיים, העוסק לעומת המלכ"ר, הן
 26 בקביעת "המחיר המרבי לצרכן", והן בקביעת "המרווח המרבי לקמעונאי", הרי
 27 שהיה מציין זאת במפורש ולא מסתפק בכך כי בכותרת של העמודה השמאלית
 28 מופיעות המילים "כולל מע"מ".



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

44. אציין בהקשר זה, כי אין בידי לקבל את טענת המבקשות לפיה לא הוכח כי "המחיר המרבי לקמעונאי" כרשום במחירון, הוא לפני מע"מ. הדבר עולה מהמנגנון לקביעת המחיר המרבי, כמתואר בעמדת היועמ"ש, דהיינו ממוצע המחירים במדינות השונות בלא להתייחס למרכיב המס, וכפי שאף נלמד מתשובת היועצת המשפטית של משרד הבריאות. כמו כן אין בידי לקבל טענת המבקשות לפיה קופת החולים רוכשת את התרופות מהספקים במחיר הנופל מהמחיר הרשום תחת העמודה "מחיר מרבי לקמעונאי", כך שממילא שיעור הריווח שלהן גבוה מהמרווח המותר על פי המחירון. לא רק שטענה זו לא נטענה בבקשת האישור והיא בבחינת הרחבת חזית, אלא שלא מצאתי כי המחירון מונע מהקמעונאי להפיק ריווח גדול יותר בדרך של רכישת תרופות מרשם מהספק במחיר הנופל מהמחיר המרבי לקמעונאי הקבוע במחירון. מתיאור הרקע לחקיקת צו הפיקוח וקביעת המחירון בהתאם ל"מודל ההולנדי", עולה כי עמודה זו, המתייחסת למרווח המרבי לקמעונאי והנקובה באחוזים (37% בתכשירים הרלוונטיים לבקשה), משמשת לשם קביעת המחיר המרבי לצרכן, ואינה עומדת בפני עצמה.
- ואכן, ההפרש בין "המחיר המרבי לצרכן כולל מע"מ", לבין "המחיר המרבי לקמעונאי", בתוספת מע"מ, כאשר סכום "המע"מ" נותר בידי קופת החולים, מחד, ואילו המע"מ המשולם על ידי קופת החולים אינו מקוזז על ידה, מאידך, מביא לכך כי שיעור הריווח שלה יעמוד על "המרווח" הקבוע במחירון, ממש כמו עוסק, החייב במע"מ, מחד, ומקוזז מס תשומות, מאידך.
45. את עיקר הקושי בעמדת המבקשות מוצא אני בהבחנה שהן עושות בין בתי מרקחת המסווגים כמלכ"ר, כדוגמת בתי המרקחת של המשיבות, לבין בתי המרקחת בבעלות פרטית המסווגים כ"עוסק". הנחת המוצא של המבקשות, המתבססת על התשובה שניתנה על ידי משרד הבריאות לפניית בא כוחן לפיה העמודה "מחיר מרבי לצרכן כולל מע"מ" היא בבחינת "שירות לציבור", וכי המחיר המחייב המותר על פי המחירון הוא "המחיר המרבי לצרכן" ואילו הוספת המע"מ, המותרת, גם לשיטת המבקשות, לבתי מרקחת בבעלות עוסקים, היא **מכוחו של חוק מע"מ** - משוללת כל יסוד.



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 17-04-7555 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 18-05-15093 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני :

1 חוק מע"מ אינו מקנה סמכות לגבות מהצרכן מחיר העולה על זה המותר בחוק.
 2 למעשה, חוק מע"מ אינו "מסמך" את העוסק לגבות מע"מ מהצרכן. חוק מע"מ
 3 עניינו אחד – הוא מטיל חובה על העוסק לשלם מע"מ, למעט במספר חריגים
 4 הקבועים בחוק שבהם נקבע כי הקונה הוא שיהיה חייב בתשלום המס (ראו למשל
 5 סעיף 21 לחוק).

6 אכן, במצב הרגיל, נוהג העוסק "לגלגל" את המע"מ על כתפי הקונה, הצרכן הסופי,
 7 הנושא למעשה בנטל המס בהעדר אפשרותו לנכות את המס כמס תשומות (ראו : א'
 8 נמדר, **מס ערך מוסף** (מהדורה חמישית) 2013, עמ' 37), אך זאת הוא עושה בהתאם
 9 ובכפוף לכוחות השוק, ולא מכוח איזו "הסמכה" שניתנה לו בחוק. וככל שהעוסק,
 10 מסיבה כלשהי, אינו "מגלגל" את המע"מ על כתפי הצרכן, אין בכך כדי לשנות את
 11 חובתו לשלם מע"מ, כאשר הכלל שנקבע בפסיקה הוא כי בהעדר הוראה אחרת
 12 בהסכם, קמה חזקה לפיה יש לראות את מחיר העסקה ככולל מע"מ (ראו : ע"א
 13 736/82 **כפר חסידים נ' אברהם**, לט (2) 490 (1985) ; ע"א 4588/06 **אלוניאל בע"מ**
 14 **נ' כונס הנכסים** (30.9.2009)).

15 46. לפיכך, טענת המבקשות לוקה בכשל בסיסי. אם אמנם המחיר המרבי המותר על פי
 16 צו הפיקוח הוא אך ורק זה המופיע תחת העמודה של "מחיר מרבי לצרכן", מכוח
 17 מה רשאים העוסקים להוסיף למחיר זה את סכום המע"מ? ! ואם גם העוסקים אינם
 18 רשאים לעשות כן, מה טעם יש באותה עמודה של "המחיר המרבי לצרכן כולל
 19 מע"מ", אם ממילא שום קמעונאי, עוסק או מלכ"ר, אינו רשאי לגבות מחיר זה? !

20 47. ממילא אף אין בידי לקבל טענת המבקשות לפיה לאור הוראות צו הפיקוח, על
 21 המחירון לכלול רק את המחיר המרבי (או "המחיר המחייב") לקמעונאי, שיעור
 22 המרווח לקמעונאי והמחיר המרבי לצרכן הנגזר מהנ"ל, וכי הקטגוריה של "מחיר
 23 מרבי לצרכן כולל מע"מ" חורגת מהצו.

24 **ראשית**, וכאמור, אף המבקשות אינן סבורות כי בתי מרקחת פרטיים מנועים לגבות
 25 מע"מ על מחיר התרופות במרשם, ולפיכך מסכימות הן כי חלה עליהם הקטגוריה
 26 הנ"ל.



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני:

1 שנית, באותה מידה ניתן לטעון כי הקטגוריה של "מחיר מרבי לקמעונאי" או
2 "המחיר המרבי לצרכן", חורגות מהצו, שהרי בפועל הקמעונאי והצרכן אינם
3 משלמים את המחיר המרבי הנ"ל, אלא מוסיפים עליו את סכום המע"מ (למצער,
4 בבתי מרקחת פרטיים).

5 שלישית, מסעיף 2א לצו, שנחקק כהוראת שעה לשנת 2017, ניתן ללמוד כי מבחינת
6 מחוקק המשנה ניתן גם ניתן להוסיף למחירון קטגוריה מסוג של "מחיר מרבי לצרכן
7 כולל מע"מ". כך נאמר באותו סעיף: "על אף האמור בסעיפים 1א ו-2, המפקח יקבע
8 את המחיר המחייב לקמעונאי של תכשיר מרשם שמחירו המרבי לקמעונאי כאמור
9 בסעיף 1א(1) בתוספת שיעור הרווח המרבי לקמעונאי ומס ערך מוסף אינו עלה על
10 17 שקלים חדשים לפי ההוראות שלהלן: (1) היה מחירו של תכשיר לצרכן כולל
11 מס ערך מוסף במחירון האחרון שפורסם המפקח פחות מ-17 שקלים חדשים –
12 המחיר המחייב לקמעונאי והמחיר המחייב לצרכן יהיה המחיר שפורסם לאותו
13 מכשיר במחירון כאמור..."

14 48. זאת ועוד, כמו היועץ המשפטי לממשלה אף אני סבור כי הסכום המשולם עבור
15 תרופת מרשם שעלותה נופלת מדמי ההשתתפות העצמית המינימליים, הוא בגדר
16 "השתתפות עצמית", על אף שמדובר בהשתתפות עצמית במלוא עלות התרופה.
17 הדבר עולה מחוזרי סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים
18 (צורפו כנספח 6 לתגובת קופת חולים מאוחדת, וכנספח 9 לבקשת האישור בעניין
19 קופת חולים מכבי), שעניינם תכניות הגבייה של המשיבות ואשר אושרו מכוח סעיף
20 8(א1) לחוק הבריאות. נקבע בהם כי ההשתתפות העצמית היא אחוז (בדרך כלל
21 15%) מהמחיר המרבי לצרכן או סכום ההשתתפות העצמית המינימלית (16 ₪ או
22 17 ₪), כגבוה ביניהם, וכי כאשר מדובר בתכשיר שמחירו נופל מדמי ההשתתפות
23 העצמית המינימלית, תהא ההשתתפות העצמית לפי מחירו המרבי.

24 צא וראה כי האוכלוסייה הזכאית להנחות ופטורים מתשלום דמי ההשתתפות
25 העצמית, כגון אוכלוסיית החולים הכרוניים, בוודאי שתהנה מאותה הנחה גם כאשר
26 עלות התכשיר נמוכה מדמי ההשתתפות העצמית, ונדמה שאף המבקשות אינן
27 טוענות כי מאחר שמדובר, לגישתן, ב"מחיר" ולא בהשתתפות עצמית, אין מקום
28 לתת לאותה אוכלוסייה את הפטור או ההנחה.



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 17-04-7555 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 18-05-15093 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני:

49. בעניין **מלכא** נטען על ידי המבקשת שם כי קופת החולים גובה דמי השתתפות עצמית הנגזרים מהמחיר המרבי לצרכן כולל מע"מ, בעוד שהקופה היא מלכ"ר ואינה חייבת במע"מ. באותו עניין הוצגה עמדת המאסדר, קרי מכתבו של המפקח על קופות החולים במשרד הבריאות, לפיה קופות החולים רשאיות לגזור את דמי ההשתתפות העצמית מהמחיר לצרכן כולל מע"מ המפורסם במחירון. בסופו של יום הסתלקה המבקשת מהבקשה, הסתלקות זו אושרה על ידי בית המשפט, וכך נאמר שם:

7 **"...האמור [במכתבו של המפקח על קופות החולים במשרד הבריאות**
8 **– ש.ב.] תואם את הוראות חוק מס ערך מוסף, תשל"ו – 1975. כפועל**
9 **יוצא, לא נפל פגם בהתנהלותה של המשיבה בהתייחסותה אל המחיר**
10 **המרבי לצרכן כשהוא כולל מע"מ. נכון עשתה המבקשת, כאשר**
11 **למקרא דברי התגובה ובעקבות הדיון שהתקיים בבית המשפט,**
12 **הגיעה לכלל החלטה כי ראוי לחזור מן הבקשה לאישור התובענה**
13 **הייצוגית".**

50. טוענות המבקשות כי אין ללמוד מעניין **מלכא** לעניין שבפנינו, שכן באותו מקרה מדובר היה בתרופות מרשם שעלותן גבוהה מדמי ההשתתפות המינימלית. לא מצאתי יסוד להבחנה זו. כאמור, גם הסכום המשולם בגין תרופה שעלותה נופלת מדמי ההשתתפות המינימלית, נחשב דמי השתתפות עצמית, וכשם שהקופות רשאיות לגזור את דמי ההשתתפות העצמית כאחוז מהרשום במחירון תחת הקטגוריה של "המחיר המרבי לצרכן כולל מע"מ", כך הן רשאיות לגבות את המחיר הנקוב תחת הקטגוריה הנ"ל, גם כאשר מחיר זה נמוך מדמי ההשתתפות העצמית, כך שלמעשה הקופות גובות 100% דמי השתתפות עצמית.

51. אפנה בעניין זה גם להחלטתי מיום 19.1.2020 הנוגעת לבקשת המבקשות להגשת תגובה לעמדת היועמ"ש וכן חוות דעת באשר לתכלית הפיקוח על מחירים. הבקשה הסתמכה על הטענה כי עמדת היועמ"ש היא בבחינת "עמדה חדשה" שלא הייתה קודם לכן. בקשה זו דחיתי, תוך שצינתי כי על פני הדברים אין מדובר בעמדה חדשה אלא בחזרה על עמדה שכבר הובאה בעניין **מלכא**. עוד ציינתי כי העמדה אמנם כוללת הבהרה כי אין הבדל בין תרופה שמחירה גבוה מסכום ההשתתפות העצמית ובין תרופה שמחירה נמוך מסכום ההשתתפות העצמית, אך בסופו של דבר עניינה



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 17-04-7555 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 18-05-15093 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני:

1 הוא אחד – עמדת היועמ"ש לפיה סיווגן של המשיבות כמלכ"ר, אין פירושו שהן לא
2 רשאיות להסתמך על הרשום תחת הקטגוריה של "המחיר המרבי לצרכן כולל
3 מע"מ".

4 52. כאמור, עמדתו זו של היועמ"ש, לפיה אין מקום להבחין בין מלכ"ר ועוסק לעניין
5 זה, מקובלת עליי מהטעמים שפירטתי לעיל. שלא כנטען על ידי המבקשות, איני
6 סבור כי נפל פגם בגישתו לפיה מטרת הפיקוח על תכשירים במרשם היא "אחידות
7 מחירים", ככל שגישה זו מתייחסת לסוגיה הספציפית העומדת על הפרק, דהיינו כי
8 חרף העובדה שבמחירון המרבי לצרכן מצוין מחיר "כולל מע"מ", לא הייתה כוונה
9 שלא להחילו על מלכ"ר. בוודאי שאין בה משום הבעת עמדה עקרונית וכללית בדבר
10 תכלית הפיקוח על מחירים, הנלמדת מעצם העובדה כי מדובר ב"מחיר מרבי". כמו
11 כן, איני סבור כי עמדה זו עומדת בסתירה לעמדת משרד הבריאות בתשובה לפניית
12 ב"כ המבקשות. כל שנאמר באותה תשובה הוא כי סוגיית המיסוי היא "חיצונית"
13 לסוגיית קביעת המחיר המרבי, ואף נאמר בה באופן מפורש כי **"באשר לשאלתך**
14 **מהו המחיר המרבי שאתה אמור לשלם עבור תכשיר מרשם לקמעונאי שהוא עוסק**
15 **מורשה מחד ולקמעונאי שאינו עוסק מורשה מאידך, יש להפנותה אם כן למומחה**
16 **בתחום המיסוי או לגורם המופקד על נושא זה בממשלה (רשות המסים)".** גם אם
17 אין בתשובה זו מענה נאות לשאלה, בוודאי שלא ניתן ללמוד ממנה כי היא סותרת
18 את עמדת היועמ"ש. בכל מקרה, וכאמור, לטעמי עמדת היועמ"ש היא ממילא
19 העמדה הפרשנית הנכונה.

סוף דבר

20

21 53. לאור כל האמור הגעתי למסקנה כי אין למבקשות עילת תביעה אישית, וכי לא
22 קיימת אפשרות סבירה כי השאלה המשפטית תוכרע לטובת הקבוצה.

23 54. מעבר לנדרש אציין, כי אף לא התמלאו תנאים נוספים הנדרשים לשם אישור
24 תובענה כייצוגית. כך, לא ניתן להתעלם מהשונויות בין חברי הקבוצה, במיוחד בשים
25 לב לטענה ל"הטעיה", כמו גם שיש מקום להבחין בין חברי הקופה הזכאים להנחות
26 מדמי ההשתתפות העצמית ולפיכך ממילא אינם משלמים את מלוא המחיר המרבי
27 של התרופה, לבין יתר חברי הקופה.



בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 7555-04-17 מילר נ' קופת חולים מאוחדת אגודה עותמנית
ת"צ 15093-05-18 דנציגר נ' מכבי שירותי בריאות אגודה עותמנית

תיק חיצוני:

1

2

55. הבקשה לאישור התובענה כייצוגית נדחת.

3

56. כל אחת מהמבקשות תישא בהוצאות המשיבה אשר כנגדה הוגשה הבקשה על ידה,

4

וזאת בסך של 65,000 ₪. סכום זה ישולם על ידי כל אחת מהמבקשות בתוך 30 יום

5

שאם לא כן הוא יישא הפרשי הצמדה וריבית החל מהיום ועד למועד תשלומו בפועל.

6

בקביעת סכום ההוצאות הבאתי בחשבון את האופן שבו נוהל ההליך על ידי

7

המבקשות, ובכלל זאת את התמשכות ההליך, את הבקשות הרבות שהוגשו על ידן,

8

את העובדה שעמדת המאסדר הוצגה כבר בשנת 2010 ומכאן שהבקשות הוגשו

9

בשיהוי ניכר כאשר לא מצאתי ממש בטענה כי מדובר ב"עמדה חדשה", וכן את

10

העובדה שכבר בשלב קדם המשפט העמדתי את המבקשות בפני הקשיים המשפטיים

11

הניכרים העומדים ביסוד בקשתן, והצעתי להן לשקול מחדש את עמדתן.

12

57. המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.

13

14

15

ניתן היום, ב' אלול תשפ"א, 10 אוגוסט 2021, בהעדר הצדדים.

16

שמואל בורנשטיין, שופט

17

18